

podél těla. Více než polovina pohřbených byla orientována ve směru západ–východ, méně pohřbených mělo severo–jižní orientaci. Kvůli četnému porušování hrobů opětovným pohřbíváním se pouze 18,2 % zkoumaných jedinců dochovalo s kompletní kostrou. Z celkového počtu 88 jedinců bylo 69 dospělých nad 20 let (78,4 %) a 19 nedospělých (21,6 %), mezi nimiž bylo zaznamenáno jedno novorozené a jeden nedonošený plod. Mezi dospělými bylo rozeznáno 24 ženských a 12 mužských koster, u 33 jedinců nebylo pohlaví jednoznačně rozpoznáno (Bortel 2024). V zásypech hrobů byly přítomny četné drobné movité předměty spadající do čtyř kategorií, a to hřeby z rakví, součásti oděvu a osobní šperky (knoflíky, spínadla, prsteny, svátostky, čelenky, opasky atd.), předměty spojené s aktem pohřbu (růžence, křížky) a předměty, které se do prostoru hrobů dostaly sekundárně se zásypem při jejich narušení (železné fragmenty bez kontextu, druhotně uložené hřeby z rakví, drobné mince či nůž) (Kuchař 2024). Získaný antropologický materiál představuje co do kvantity jedinců a kvality antropologické dokumentace významný vzorek bývalé populace města Uherský Brod. Díky tomu nese tento soubor potenciál pro demografický výzkum obyvatel ve středověkém a raně novověkém městě.

Literatura

- Bortel, R. 2024:** *Antropologická analýza kosterních ostatků z terénního ZAV hřbitova u kostela Mistra Jana Husa v Uherském Brodě*. Rkp. antropologické zprávy. Uloženo: archiv autora.
- Chrástek, T., Vaškových, M. 2011:** Uherský Brod (okr. Uherské Hradiště). *Přehled výzkumů* 52(2), 200–201.
- Kuchař, Z. 2024:** *Uherský Brod – kostel Mistra Jana Husa*. Rkp. nálezo- vé zprávy, č. j. M-TX-202500735. Uloženo: Slovácké muzeum v Uherském Hradišti. DOI: 10.60585/M-TX-202500735. Dostupné také z: <https://doi.org/10.60585/M-TX-202500735>.

Summary

In spring 2024, a rescue archaeological excavation was carried out in the garden of the Master Jan Hus Church in Uherský Brod (Uherské Hradiště District). During the fieldwork, a total of 88 fully or partially preserved human skeletons were recorded, documented and recovered from 87 graves (Fig. 44). The graves examined date from the 15th to the 18th century.

Zdeněk Kuchař

Újezd u Brna (okr. Brno-venkov)

Ul. Masarykova, parc. č. 265/1.

Vrcholný středověk. Vesnice/městečko. Vertikální řez. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: S-JTSK: -588560.628, -1171984.672

Během záchranného archeologického výzkumu byly v profilech dokumentovány překvapivě dobře dochované středověké terény na původní návsi Újezdu u Brna. Parcely č. 265/1 a 268 se nacházejí přímo v západní frontě návsi (Masarykova ulice), původní dům s hospodářským zázemím byl zbourán mezi lety 2016 a 2018. Podle mapových podkladů se nacházel při východním okraji parcely souběžně s návsní frontou s hospodářskou budovou při jejím severním okraji, tedy s dispozicí shodnou s mapami stabilního katastru. V dokumentovaných profilech nebyly patrné žádné pozůstatky zdív souvisejících s touto stavbou, lze tedy předpokládat, že – stejně jako bylo opakovaně zjištěno u jiných staveb na návsi Újezdu – byla založena bez výkopu nad úroveň půdního typu (k. 107/108).

Stratigraficky nejstarší horizont aktivit představují jednotlivé menší objekty zahloubené z úrovně kulturní vrstvy do půdního typu, z nichž nepochází žádný datovatelný materiál, popř. pouze jednotlivé zlomky keramiky snad ze 13. století. Další horizont představují dochované podzemní chodby – lochy hloubené do spraše, za něž lze spolehlivě považovat jeden objekt a pravděpodobně i dva další. Dle nezhutněného zásypu a stop trhání výplní a stěn můžeme za destrukce a zaplněné propady lochů pokládat i jiné velmi rozměrné nepravidelné objekty. Dalším horizontem aktivity jsou dva suterény se svislými stěnami a výraznou náslapovou (podlahovou) vrstvou na dně. První byl po nějaké době funkce (podlahový horizont je i pod zdí) zevnitř obezděn na sucho kladenou kamennou plentou a zaplněn jednorázově patrně někdy v 16.–17. století. Druhý byl zaplněn a v jeho místě pak znovu vyhlouben jiný objekt, zevnitř opět obezděný kamennou plentou pojenou jilem. Tento objekt byl později upraven dalším kamenným zdívem pojeným maltou do podoby sklepa, který byl evidentně používán až do 19. či 20. století a poté jednorázově zasypan. Jeden ze sklepů byl částečně porušen zdmi obvodové konstrukce domu, jeho základová zdiva jsou kamenná se zlomky cihel, pojená hlínou.

Prakticky všechny zahloubené objekty a většina relikvů staveb je evidentně středověkého stáří, přičemž nálezo- vě výrazné soubory z požárových planýrek jsou datovatelné do 14. století. Oba suterény upravené na sklepy byly dlouhodobě využívány a jednorázově zaplněny v novověku, popř. možná až ve 20. století. Novověké aktivity se jinak na parcele v podobě zahloubených struktur projeví jen naprosto minimálně a archeologické stopy stavby zachycené na mapování z roku 2018 zcela chybějí. Vzhledem k možné absenci devastáčních zásahů (mladší sklepy a hluboce založené stavby) i v bližším okolí lze důvodně předpokládat až překvapivě dobré dochování středověkých archeologických terénů na původní návsi Újezdu, čemuž by bylo vhodné v budoucnu přizpůsobit metodiku výzkumu (předstihová sondáž).

Literatura

Neuveдено.

Summary

During the rescue excavation on the village green of Újezd u Brna (Brno-Country District), surprisingly well-preserved medieval stratigraphy was recorded. Earlier sub-surface features, underground systems (*lochy*), two cellars created by converting earlier basements, and extensive hollows were identified. Most of the remains are medieval, with the preserved contexts dating to the 13th and 14th centuries. Early modern disturbances are minimal, confirming the exceptionally good state of preservation and the need for a more sensitive methodology in subsequent investigations.

David Parma

Uničov (okr. Olomouc)

„Za Nemocnicí“.

Vrcholný středověk. Místo sběru. Průzkum detektorem kovu.

Uložení nálezu: Vlastivědné muzeum v Olomouci, přír. č. 14/2023.

Lokalizace: WGS-84: 49.7634442N, 17.1157783E

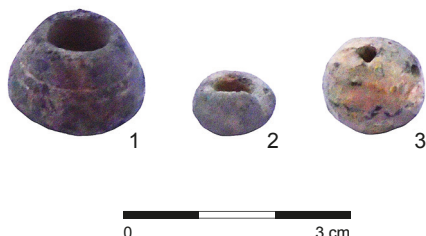
Na podzim roku 2023 přinesl do Vlastivědného muzea v Olomouci zájemce o archeologii nevelkou kolekci nálezů, která se skládala z několika kusů štípané industrie, fragmentu brouš- něho nástroje a tří olovených artefaktů. Soubor pochází z míst

při jižním okraji města Uničova, z prostoru vymezeného benzinovou pumpou na Litovelské ulici, garážemi, hřbitovem a zahrádkářskou kolonií v okolí ulice Na Vlnách. Jde o rovinatou polohu s nadmořskou výškou 235 m.

Trojici olovených artefaktů reprezentují předměty, které nejvíce připomínají přesleny. Jeden má kuželovitý tvar s výrazným středovým otvorem a jako jediný je zdobený dvojicí horizontálních rýh. Jeho výška dosahuje 15 mm, maximální průměr 21 mm a hmotnost je 22,4 g (obr. 45: 1). Tvar druhého exempláře lze popsat jako bochánkovitý se středovým otvorem. Jeho výška činí 7 mm, průměr 12 mm a váha 4,1 g (obr. 45: 2). Třetí předmět kulovitěho tvaru je opatřen čtyřmi důlky, jakoby nedokončenými otvory. Oproti předchozím dvěma exemplářům má jen hrubě upravený povrch. Celkový průměr je 13 mm a hmotnost 17,3 g (obr. 45: 3).

Podobné nálezy v posledních letech zaznamenáváme na našem území poměrně často, zejména v souvislosti s rozmachem detekční techniky. Vyšší četnost těchto artefaktů evidujeme v okolí měst Odry a Krnov. Nejčastěji jsou tyto předměty označovány jako přesleny a bývají kladeny do raného až vrcholného středověku (např. Bříza et al. 2017, 217, obr. 21; Tymonová 2022, 76–77, tab. 17–35). Nicméně interpretace těchto olovených nálezů zatím není spolehlivě vyřešena, připouští se jejich možná souvislost s obchodem, mohly sloužit jako zátěže rybářských sítí, olovnic či jako vřetena (k tomu Tymonová 2022, 77–81).

V případě olovených nálezů z Uničova je možné tyto kusy spojit se zaniklým středověkým sídlištěm objeveným J. Novákem. Ten v místech jižně od města Uničova zjistil celkem pět koncentrací keramiky, které označil jako lokality Na Nivách 1–5 s tím, že v poloze za benzinovou pumpou na Litovelské ulici zachytil keramiku ze 13.–14. století (Horn, Novák 2023, 50–53). Na základě nasbírané hrnčiny lze s opatrností zařadit výše popsané olovené artefakty do stejného časového intervalu.

Obr. 45. Uničov. Trojice olovených artefaktů. Foto L. Hlubek.

Fig. 45. Uničov. Three lead artefacts. Photo by L. Hlubek.

Literatura

- Bříza, S., Kršňáková, K., Sosín, L. 2017: Krnov (okr. Bruntál). *Přehled výzkumů* 58(2), 217–218.
- Horn, V., Novák, J. 2023: *Zázemí královského města Uničova. Osídlení a církevní architektura*. Archaeologica Olomucensia VII. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Tymonová, M. 2022: Olovo a obchod. In: V. Kočí Dudková, H. Lafková (eds.): *Neznámé archeologické nálezy z Oderska*. Opava: Slezská univerzita, 74–102.

Summary

In 2023, the Regional Museum in Olomouc acquired three lead artefacts from Uničov (Olomouc District), from the 'Za Nemocnicí' field (Fig. 45). These artefacts are most commonly interpreted as spindle whorls. Based on a previously discovered assemblage of high medieval pottery from the same site, the lead items can be dated to the 13th–14th centuries.

Lukáš Hlubek

Valašské Meziříčí (k. ú. Valašské Meziříčí-město, okr. Vsetín)

Ul. Komenského č. p. 183/4, parc. č. 150.

Novověk. Zámek/zámeček/vila, kaple. Sonda. Záchraný výzkum.

Uložení nálezu: Muzeum regionu Valašsko, p. o.

Lokalizace: WGS-84: 49.4714200N, 17.9699058E

Začátkem roku 2024 proběhla poslední etapa výzkumu kaple zámku Žerotínů ve Valašském Meziříčí (Španihel 2021; 2022), která se zaměřila na jižní (a částečně východní) stěnu kaple. Zde byla umístěna sonda s pořadovým číslem 3 o rozměrech 4 × 1 m. Po odstranění dláždění a novověké suti byly nalezeny různé, převážně kamenné konstrukce, které byly vzájemně provázané. Nejstarší doloženou konstrukcí byla městská hradba, která byla vybudována v 1. polovině 16. století. Její relikty byly součástí východní zdi kaple, jež směřuje do dnešní Komenského ulice. K hradbě bylo během renesance přistavěno dnešní jižní zámecké křídlo (samozřejmě ještě bez kaple). Pak následovala stejná situace jako v sondě u severozápadní zdi kaple (ta byla exkavována letech 2020 a 2021) – i zde byla odhalena štěrková dlažba nádvoří a další zahlobenina s několika plochými kameny na dně (Španihel 2021, 262). Stejně tak byly v sondě č. 3 doloženy zbytky mladší přístavby s vápennou maltovou podlahou. Novinkou byla nevýrazná požární vrstva uvnitř této přístavby tvořená zejména uhlíky, která se nacházela pod zmíněnou podlahou a dosedala na jílovou vrstvu, pravděpodobně původní podlahu místnosti. Zřejmě jde o doklad některého z raně novověkých požárů zámku před vybudováním kaple. Poslední stavební horizont představují základová zdiva dodnes stojící kaple.

Co se týče movitých nálezů, nejvýraznější byla v sondě č. 3 zastoupena raně novověká keramika a drobné kamenné a kovové artefakty spojené se stavební činností (zlomky dlažby, hřebíků, pantů apod.).

Literatura

- Španihel, S. 2021: Valašské Meziříčí (k. ú. Valašské Meziříčí-město, okr. Vsetín). *Přehled výzkumů* 62(2), 262.
- Španihel, S. 2022: Valašské Meziříčí (k. ú. Valašské Meziříčí-město, okr. Vsetín). *Přehled výzkumů* 63(2), 183–184.

Summary

The last season of excavation at the chapel of Žerotín Castle in Valašské Meziříčí (Vsetín District) has clarified earlier assumptions regarding the gradual construction of the castle's southern wing and has also confirmed the existence of an earlier room on the site of the present chapel.

Samuel Španihel

Valašské Meziříčí

(k. ú. Valašské Meziříčí-město, okr. Vsetín)

Ul. Křížkovského č. p. 60, parc. č. 1.

Novověk 1. Kostel, pohřebiště v sakrální stavbě. Plošný odkryv.

Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Muzeum regionu Valašsko, p. o.

Lokalizace: WGS-84: 49.4724994N, 17.9708356E

Výzkum farního kostela ve Valašském Meziříčí pokračoval další sezónou (srov. Španihel 2022; 2023). Po sejmutí recentní dlažby v sondě č. 3, která byla umístěna v jižní polovině kostelní lodě, byla nalezena tenká vrstva písku s jemnou příměsí stavební suti. Pod ní se nacházela kompaktní kamenná dlažba s vloženým